

Redegørelse nr. R 19 (31/5 2011)

Folketinget 2010-11

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 31/5 11 om beredskabet 2011.
 (Redegørelse nr. R 19).
Forsvarsministeren (Gitte Lillelund Bech):

Formålet med regeringens redegørelse om beredskabet 2011 er som tidligere år at give et samlet overblik over tiltag og initiativer inden for beredskabsområdet fra en lang række sektoransvarlige myndigheder.

Samfundets samlede beredskab baserer sig på myndighedernes ansvar inden for egen sektor (sektoransvarsprincippet) og koordinationen på tværs af sektorerne – som det fremgår af regeringens politik for beredskabet »Et robust og sikkert samfund« (juni 2005). Regeringen har i sin politik fastlagt otte overordnede prioriterede områder for beredskabet med henblik på særligt at styrke og udvikle disse områder:

1. *Koordination* af den operative indsats på alle niveauer, nationalt såvel som internationalt.
2. *Forebyggelse* for at mindske samfundets sårbarhed og dermed øge robustheden, især inden for energi-, tele-, it- og transportområdet.
3. *Beredskabsplanlægning* med særlig fokus på den dertil knyttede *kommunikation i krisesituationer*.
4. Fastholde Danmarks velfungerende *indsatsberedskab* og løbende justere det, så det til stadighed matcher samfundsudviklingen.
5. *Uddannelse og øvelser* inden for beredskabsområdet.
6. Arbejde målrettet med *evaluering, analyse og vidensopbygning*.
7. Inddragelse af *den internationale udvikling og internationalt samarbejde* i det samlede beredskabsarbejde.
8. *Beredskabet mod CBRN-hændelser* (kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare hændelser).

Samarbejde og koordination på tværs af sektorerne samt med de internationale samarbejdspartnere er væsentligt for at sikre sammenhæng i beredskabsarbejdet. Som det fremgår af årets redegørelse, arbejdes der til stadighed med at udvikle samfundets samlede beredskab, så det netop matcher udfordringerne, og der bliver råd til det rigtige. Dette sker blandt andet gennem løbende inddragelse af erfaringer opnået gennem for eksempel evalueringer af hændelser og øvelser.

Redegørelsen har i lighed med tidligere år fokus på myndighedernes opfølgning på regeringens politik om beredskabet, herunder opfølgning på den politiske aftale om redningsberedskabet efter 2006 (2007-2011) samt den etårige forlængelse heraf (2011). Redegørelsen dækker perioden fra maj 2010 til maj 2011.

Redegørelsen om beredskabet 2011 viser et udpluk af de mange forskelligartede tiltag og initiativer, der er iværksat på tværs af de forskellige sektorer med henblik på til stadighed at sikre et robust og sikkert samfund. De mange tiltag og initiativer dækker blandt andet over uddannelse af borgerne i

brandforebyggelse, rådgivning af virksomheder, tiltag på havmiljøområdet, udvikling af samarbejdet med internationale samarbejdspartnere, opdatering af regler m.v. Årets redegørelse viser således, at et robust og sikkert samfund udover beredskabets aktører også involverer befolkningen, virksomheder og organisationer m.fl. – kort sagt os alle i Danmark.

KOORDINATION

Koordination på tværs af sektorerne, nationalt såvel som internationalt, er vigtigt for et handlekraftigt og beslutningsdygtigt beredskab, der kan agere hurtigt, når behovet opstår. Ved lokale hændelser i Danmark er det de 12 lokale beredskabsstabe, der forestår den tværgående koordination i forbindelse med håndtering af hændelser, der involverer flere sektorer – ligesom den nationale operative stab (NOST) gør på nationalt niveau, og den internationale operative stab (IOS) gør i forbindelse med hændelser i udlandet, der berører danskere. For at sikre hurtig reaktionstid og effektiv handling, når behovet herfor opstår, arbejder stabene på baggrund af fælles retningslinjer og træner koordination og samarbejde blandt andet gennem øvelsesvirksomhed.

Revision af hovedplanen for den nationale operative stab

- Der er i 2011 iværksat en revision af hovedplanen for den nationale operative stab (NOST). Revisionen er igangsat på baggrund af erfaringerne fra arbejdet i NOST og erfaringerne samt den efterfølgende evaluering fra den nationale krisestyriingsøvelse i 2009. Den tværgående evaluering blev gennemført af Beredskabsstyrelsen umiddelbart efter øvelsens afslutning. Evalueringen viste, at der altid er aspekter af krisestyriingen, som kan optimeres. Det gælder for eksempel det fælles situationsbillede, fokus på hændelsernes udviklingspotentialer og krisekommunikation. Den reviderede hovedplan vil blive afprøvet i forbindelse med den nationale krisestyriingsøvelse 2011, som afholdes i september 2011.

Revision af retningslinjerne for indsatsledelse

- I foråret 2011 har Beredskabsstyrelsen iværksat en revision af retningslinjerne for indsatsledelse. Retningslinjerne for indsatsledelse udgør principperne for det vigtige tværfaglige samarbejde på et skadessted mellem politi, redningsberedskabet og sundhedsberedskabet ved håndtering af lokale hændelser. Revisionen af retningslinjerne forventes at foreligge i løbet af det næste års tid.

Styrkelse af indsatsledelsen gennem den tværfaglige indsatslederuddannelse

- Indsatslederuddannelsen blev med virkning fra 1. januar 2009 væsentligt styrket som følge af en anbefaling i regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse (2005) og som opfølgning på den politiske aftale om redningsberedskabet efter 2006. Indsatslederuddannelsen blev blandt andet udvidet fra tre til syv (obligatoriske) uger, og der blev

sat mere fokus på de tværfaglige kompetencer. Siden implementeringen af den nye uddannelse i 2009 har 145 nye indsatsledere bestået uddannelsen. Herudover har 174 personer, der allerede var uddannede indsatsledere, da den nye uddannelse blev indført, nu gennemgået overgangsuuddannelsen i indsatsledelse. Dermed har uddannelsen bidraget til at styrke den tværgående koordinering til gavn for samfundets samlede beredskab.

Ny struktur i hjemmeværnet

- Hjemmeværnet har i forbindelse med implementeringen af forsvarsforliget 2010-2014 pr. 1. januar 2011 implementeret en ny struktur, hvor antallet af hærhjemmeværnsdistrikter og disses geografiske udstrækning nu er sammenfaldende med de 12 politikredse. Tilpasningen har medført, at der er ét hærhjemmeværnsdistrikt for hver politikreds. Hjemmeværnets strukturtilpasning styrker dermed den tværsektorielle koordination til gavn for den operative indsættelse i forhold til beredskabsmæssige hændelser.

Koordination mellem beredskabets aktører på havmiljøområdet

- Der har i 2010 været afholdt fem øvelser med fokus på forureningsbekæmpelse inden for havmiljøområdet, hvor samarbejdet mellem havmiljøberedskabets aktører i kystzonen har været afprøvet og med deltagelse af Søværnets Operative Kommando, Beredskabsstyrelsen, hjemmeværnet, Rigspolitiet, de lokale politikredse og de kommunale redningsberedskaber. Øvelserne blev gennemført med stor deltagelse fra myndigheder og civile aktører med henblik på at øve det tværsektorielle samarbejde, herunder en række nye procedurer. Øvelserne har bidraget til at udvikle samarbejdet mellem de forskellige aktører, og der er opnået særdeles gode erfaringer med koordination af den operative indsats inden for rammerne af de lokale beredskabsstabe. Havmiljøøvelserne i kystzonen er et eksempel på, hvordan beredskabet udvikles gennem afprøvning af samarbejde og kommunikation og understøtter koordination mellem flere beredskabsaktører.

FOREBYGGELSE

Forebyggelse er en væsentlig forudsætning for et robust og sikkert samfund og er en vigtig del af det samlede beredskab mod ulykker og katastrofer. De enkelte sektormyndigheder forestår forebyggelse inden for egen sektor ved hele tiden at følge og forholde sig til udviklingstendenser. En koordineret forebyggelsesindsats på tværs af og inden for de enkelte sektorer er væsentlig i forhold til at sikre en sammenhængende forebyggelsesindsats, ligesom eksempelvis forebyggelse i private virksomheder også bidrager til det samlede samfunds robusthed.

Implementering af EU-direktiv om kritisk infrastruktur

- Efter terroranslaget i Madrid i 2004 vedtog EU's medlemsstater et direktiv om indkredsning og udpegning af europæisk kritisk infrastruktur, dvs. eksempelvis broer, tunneller og gasrørledninger (EPCIP-direktivet). Formålet med direktivet er at beskytte den infrastruktur, hvor et nedbrud vil få betydelige konsekvenser for to eller flere medlemsstater (europæisk kritisk infrastruktur). Direktivet blev implementeret i dansk lovgivning med udgangen af 2010. Det skete gennem udstedelse af bekendtgørelser inden for energiområdet (el-, naturgas- og oliesektoren) og transportområdet (vej-, jernbane- og havneområdet), mens det

på søtransport- og lufthavnsområdet vurderedes, at den allerede gældende lovgivning var tilstrækkelig. Der har været kontakt mellem danske myndigheder og nabolandenes myndigheder om eventuel udpegning af europæisk kritisk infrastruktur. På nuværende tidspunkt er der imidlertid ikke udpeget europæisk kritisk infrastruktur i Danmark.

Rådgivning og vejledning af virksomheder

- Danske virksomheder er gennem de seneste år blevet mere internationale og opererer i stadig stigende grad på nye markeder. I kølvandet på den synlige globale tilstedeværelse følger også en sårbarhed over for nye risici og trusler. Dansk Industri (DI) og Politiets Efterretningstjeneste (PET) inviterede derfor i oktober 2010 danske virksomheder til en konference om de risici, erhvervslivet bør være opmærksomme på, og hvordan risiciene kan håndteres. Repræsentanter fra en række større virksomheder med omfattende internationale aktiviteter bidrog med konkrete eksempler på risikohåndtering og eget arbejde med sikkerheden. DI og PET har endvidere udarbejdet en række vejledninger i 2010 om sikkerhed samt sat temaet på dagsordenen gennem møder i DI's regioner.
- Energistyrelsen udsendte i 2010 en vejledning om etablering af nødstrømsanlæg. Vejledningen understreger, at den enkelte organisation selv er ansvarlig for dels at vurdere omfanget af afhængigheden af el og dermed behovet for at sikre sig over for strømafbrydelser gennem blandt andet etablering af nødstrømsanlæg, dels for i givet fald at sikre, at et sådant nødstrømsanlæg til stadighed er hensigtsmæssigt dimensioneret og vedligeholdt. Vejledningen har til formål at hjælpe organisationerne med disse opgaver og er udsendt til et stort antal myndigheder.
- Energistyrelsen har i 2010 samarbejdet med PET om konkret rådgivning til større, centrale energivirksomheder om hensigtsmæssig sikring af virksomhedernes anlæg. Samarbejdet påregnes videreført i 2011. Energistyrelsen har desuden i 2010 videreført samarbejdet med Virksomheds-hjemmeværnet om bistand til beredskabsopgaver.
- Banedanmark har i 2010 samarbejdet med PET om konkret rådgivning vedrørende sikring af Banedanmarks nye fjernstyringscentraler i Signalprogrammet. Banedanmark har endvidere videreført samarbejdet med Virksomheds-hjemmeværnet om bistand til konkrete beredskabsopgaver (f.eks. observationsopgaver langs banelegemet).
- Hjemmeværnskommandoen har i 2010 gennemført en række initiativer, som vil kunne bidrage til at opretholde den daglige drift af samfundsvigtige virksomheder, såfremt der indtræffer hændelser inden for energi-, transport- og it- og telesektoren. Gennem samtænkning, dvs. i koordination med samarbejdspartnere som eksempelvis Beredskabsstyrelsen, har Hjemmeværnskommandoen iværksat etablering af en pulje af sikkerheds- og beredskabsrådgivere. Disse rådgivere kan yde sektorspecifik støtte om sikkerhed og beredskab for de samfundsvigtige virksomheder (primært til små og mellemstore virksomheder). Herudover er der udsendt magasinet »Samtænkning« samt gennemført en række competence- og videndelingsforløb, særligt for koordinerende medarbejdere inden for sikkerheds- og beredskabsområdet. Det overordnede formål er at inspirere til at fremme sikkerheds- og beredskabskulturen – både i samfundsvigtige virksomheder og i samfundet generelt. Mere information kan fås på www.samtænkning.dk.

- Som led i at farlige biologiske stoffer og udstyr, der kan anvendes til våbenfremstilling, i 2010 kom under skærpet kontrol, har Center for Biosikring og -beredskab (CBB), Statens Serum Institut, ydet hjælp til virksomheder og forskningsinstitutioner for at højne sikkerheden omkring farlige biologiske stoffer. På flere virksomheder har særligt udvalgte medarbejdere (sikringsansvarlige) således fået til opgave at fremme en god sikringskultur på arbejdspladsen. Efter uddannelse hos CBB holder de sikringsansvarlige medarbejdere øje med, at sikkerhedsforanstaltningerne er i orden, og at alle relevante medarbejdere er opdateret på mulige sikkerhedsrisici.

Nu næsten 14.000 registrerede havmiljøvogtere

- Søværnets Operative Kommando (SOK) iværksatte i 2006 en havmiljøvogterkampagne, hvor fritids- og erhvervssejlerne hjælper SOK med at holde øje med eventuel olieforurening på havet. Pr. 1. april 2011 var der lige under 14.000 registrerede havmiljøvogtere, hvis indsats er et uvurderligt supplement til myndighedernes overvågning af havet. Kampagnen har været med til at sætte fokus på havmiljøområdet blandt både fritids- og erhvervssejlerne og dermed potentielt at nedbringe reaktionstiden for rapportering og indsats.

Kommunale tiltag og initiativer i forbindelse med forebyggelse

- Der er i løbet af 2010 gennemført yderligere forsøgsprojekter med ungdomsbrandkorps i en række kommuner. Formålet er at give unge en større forståelse for brandvæsenets arbejde, herunder også medvirke til brandforebyggelse og inddragelse i lokalsamfundet. Ungdomsbrandkorpsene er typisk oprettet som foreninger eller i regi af den lokale ungdomsskole og ofte i samarbejde med de kommunale redningsberedskaber. I enkelte kommuner er der tæt kontakt mellem ungdomsbrandkorpsene og de lokale sociale myndigheder i forhold til udsatte børn og unge.
- Foreningen af Kommunale Beredskabschefer nedsatte i 2010 en faggruppe, der beskæftiger sig med forebyggelse. Udover faglig sparring med Kommunernes Landsforening (KL) og Beredskabsstyrelsen har faggruppen taget en række initiativer såsom videndeling om »best practice« i forbindelse med forebyggende initiativer i kommunerne. Dette er fulgt op med en kampagne om forebyggelse i tidskriftet BRANDVÆSEN.
- Flere kommuner er i færd med at udarbejde anden generation af den såkaldte risikobaserede dimensionering af de kommunale redningsberedskaber. Den risikobaserede dimensionering betyder, at redningsberedskabet i den enkelte kommune skal indrettes ud fra en vurdering af de lokale risici. Samtidig er der sat øget fokus på forebyggelse. Indsatsen på traditionelle områder som beredskabsplanlægning, byggesagsbehandling og brandsyn får et større »service-eftersyn«, og nye initiativer på forebyggelsesområdet kommer til.

Fornylse af undervisningsmateriale til grundskolens 4. – 5. klasser

- Beredskabsstyrelsen har i 2010-2011 gennemført en fornyelse af undervisningsmaterialet »Ild – en farlig ven«, som stilles til rådighed for grundskolens 4.-5. klasser. Materialet er nu bygget op omkring et større antal små film, hvor »Søren Brandmand« viser, forklarer og udfordrer eleverne til at diskutere emnerne og arbejde videre med dem. Udviklingen af det nye materiale er sket på baggrund af en

evaluering og i samarbejde med blandt andet TrykFonden og under inddragelse af skolelærere som referencegruppe. Materialet kan ses på www.ildenfarligoven.dk.

Anbefalinger fra arbejdsgruppe vedrørende fremtidig regulering af højlagre¹

- Forsvarsministeriet nedsatte i 2009 en arbejdsgruppe om regulering af højlagre. Arbejdsgruppen har været sammensat af repræsentanter fra relevante myndigheder og relevante erhvervsorganisationer. Arbejdsgruppen afleverede med udgangen af 2010 en rapport om den fremtidige regulering af højlagerområdet. Rapporten indeholder en række anbefalinger om forslag til regelændringer, forenkling af sagsbehandlingsprocedure samt oprettelse af en følgegruppe. Følgegruppen vil skulle følge den teknologiske udvikling inden for højlagerområdet. Anbefalingerne forventes at kunne implementeres inden for ca. et års tid.

Landsdækkende hjertestarter-netværk

- Region Hovedstaden har sammen med Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Hjerteforeningen og TrykFonden gennemført et projekt med registrering af hjertestartere på internettet (www.hjertestarter.dk). Projektet blev gjort landsdækkende og indført på alle 112-alarmentraler i 2010 og overgår fra maj 2011 til regionernes vagtcentraler. Projektet forbedrer borgernes overlevelseschancer gennem en bedre sammenhæng i det akutte forløb. Samtidig kan borgeren ved et opkald til 112 orienteres om, hvor den nærmeste hjertestarter er placeret og vejledes i anvendelsen af denne. Projektet er støttet af TrykFonden.

BEREDSKABSPLANLÆGNING OG KOMMUNIKATION

Effektiv planlægning er forudsætningen for en hensigtsmæssig håndtering af situationen, hvis der opstår en større ulykke eller katastrofe. Kommunikationen i krisesituationer er en vigtig del af beredskabsplanlægningen og er et vigtigt element i myndighedernes håndtering af en større ulykke eller katastrofe – både hvad angår kommunikation mellem beredskabs mange aktører og kommunikationen til befolkningen.

Vejledning om udarbejdelse af beredskabspolitik og beredskabsprogram

- Beredskabsstyrelsen har i foråret 2011 offentliggjort en vejledning om udarbejdelse af beredskabspolitikker og beredskabsprogrammer, som er centrale styringsværktøjer i den helhedsorienterede beredskabsplanlægning. Formålet med vejledningen er at give inspiration til den enkelte myndigheds eller organisations arbejde med at udarbejde en beredskabspolitik og et beredskabsprogram. Vejledningen er udarbejdet på baggrund af et pilotprojekt, som Beredskabsstyrelsen gennemførte i tæt samarbejde med seks kommuner i 2010. Udgangspunktet er en kommunes behov, men vejledningen kan også anvendes af andre organisationer. I National Sårbarhedsrapport 2010 omhandler temakapitlet netop dette pilotprojekt. Vejledningsmaterialet samt National Sårbarhedsrapport 2010 kan downloades på www.brs.dk.

¹ Et højlager er i dag defineret som en lagerbygning på over 600 m² med oplag af brændbare produkter eller produkter i brændbar emballage, som oplagres i større højde end 6 m over gulv. Et frosthøjlager er kendetegnet ved, at temperaturen er under 0 grader.

Vejledning om planlægning af sundhedsberedskabet

- I april 2011 udsendte Sundhedsstyrelsen »Vejledning om planlægning af sundhedsberedskabet«, som er Sundhedsstyrelsens vejledning til regioner og kommuner om planlægning af sundhedsberedskabet. Vejledningen fokuserer både på generelle planlægningsopgaver i forbindelse med sundhedsberedskabet, herunder forebyggelse og indsats, og på uddannelse og øvelser, ligesom en række sundhedsberedskabsfaglige områder gennemgås, f.eks. kriseterapi og lægemiddel- og CBRNE-beredskab (beredskab i forbindelse med kemiske, biologiske, radiologiske, nukleare og eksplosive stoffer).

Sikkerhedsnettet (SINE)

- Det landsdækkende fælles kommunikationssystem »Sikkerhedsnettet« (SINE) er for så vidt angår radiokommunikationsdelen i 2010 blevet fuldt implementeret i de fleste kommuner og er også taget i brug hos politiet, Beredskabsstyrelsen og i hjemmeværnet. SINE er et krypteret kommunikationssystem, der muliggør, at indsatsledelsen nu kan kommunikere overordnet på tværs af de enkelte beredskaber. Tilsvarende kan de enkelte aktører i et indsatsområde eller på et skadested have radiomæssig kontakt indbyrdes. 93 kommuner har bestilt terminaler i større eller mindre omfang. SINE-sekretariatet har godkendt 64 kommunale ansøgninger om midlertidige kontrolrumsløsninger, 43 kommuner er i fuld operativ drift, og 21 kommuner er tæt på fuld operativ drift. Hver tredje kommune har tilsluttet sig løsningen gennem Falck, der har udviklet en SINE-løsning, som i dag er gennemført på Falcks fem vagtcentraler i landet.

Den statslige varslings tjeneste for internettrusler (GovCERT)

- Regeringen besluttede i maj 2009 at etablere en statslig varslings tjeneste for internettrusler, en såkaldt GovCERT (Government Computer Emergency Response Team). Formålet er at sikre, at der i staten er et overblik over trusler og sårbarheder i forbindelse med statens anvendelse af internettet. GovCERT er etableret i Videnskabsministeriet, IT- og Telestyrelsen, og blev i december 2010 fuldt funktionsdygtigt. GovCERT er dermed operationsklart, men arbejder under visse begrænsninger, indtil det nødvendige lovgrundlag for tjenestens behandling af data er tilvejebragt. Lovforslag herom forventes fremsat i 2011. Energi styrelsen har i 2010 etableret samarbejde med GovCERT om cybertrusler i relation til energiområdet og har i den forbindelse afholdt orienterende møder med energivirksomheder om mulighederne for at få bistand fra GovCERT.

Videreudvikling af Kriseinfo.dk

- Beredskabsstyrelsen har videreudviklet indholdet på kriseinfo.dk i foråret 2011 i tæt samarbejde med sektormyndighederne. Videreudviklingen af kriseinfo.dk vil medføre en klarere skillelinje mellem generel information om beredskabet og konkrete handlingsanvisninger til borgerne i forbindelse med hændelser. Videreudviklingen vil således gøre det lettere for borgerne at finde råd om hensigtsmæssig adfærd før og under en krisesituation og giver samtidig mulighed for hurtigt at knytte handlingsanvisninger til en aktuel situation. Dermed kan borgerne aktivt anvende de faste informationer på www.kriseinfo.dk.

INDSATSBEREDSKABERNE

Når en hændelse finder sted, anvendes beredskabsplanlægningen i praksis af de berørte sektormyndigheder og indsatsberedskaber. Indsatsberedskaberne består i dagligdagen ved hændelser og katastrofer af politiet, det kommunale og statslige redningsberedskab og sundhedsberedskabet.

Risikobaseret dimensionering af de kommunale redningsberedskaber

- Beredskabsstyrelsen har i foråret 2011 sendt et udkast til en ny bekendtgørelse om risikobaseret kommunalt redningsberedskab i høring. Den væsentligste ændring i forhold til den nugældende bekendtgørelse er, at det hidtidige centralt fastsatte krav til 5-minutters afgangstid fra brandstationen erstattes af et centralt fastsat krav om, at udrykningen skal afgå hurtigst muligt efter modtagelsen af alarmerne. Dette ændrede krav suppleres samtidig af et nyt krav til kommunalbestyrelserne om, at de lokalt skal fastsætte kravene til såvel udrykningskøretøjernes afgangstid fra brandstationerne som responstiden (udrykningstiden). Begge dele skal fremgå af beredskabsplanerne for kommunernes dimensionering af redningsberedskabet. Fra 2011 vil den enkelte kommune således selv skulle fastsætte kravene som et led i kommunens serviceniveau og i overensstemmelse med kommunens udarbejdede risikoprofil.

Deltidsansatte og frivillige brandmænd

- Der blev i 2010 afsat en pulje på 2 mio. kr. til rekrutterings- og fastholdelsesinitiativer over for deltidsansatte brandmænd. Puljen blev udmøntet gennem lokale rekrutteringsinitiativer samt den landsdækkende kampagne »5 minutter til forskel«. Gennem kampagnen fik de kommunale redningsberedskaber kontakt til mange potentielt egnede kandidater. Kampagnen har bidraget til, at antallet af ledige deltidsbrandmandsstillinger er faldet med ca. 20-25 % fra tredje til fjerde kvartal i 2010. Rekrutterings- og fastholdelsesinitiativerne for deltidsansatte og frivillige brandmænd videreføres i 2011 og 2012. Regeringen har med initiativerne ønsket at støtte de kommunale redningsberedskabers bestræbelser på at rekruttere og fastholde deltidsansatte brandmænd samt frivillige brandmænd i Sønderjylland. For så vidt angår viden om rekruttering og fastholdelse af deltidsansatte brandmænd har Foreningen af Kommunale Beredskabschefer og Falck i fællesskab udarbejdet en rapport, som behandler emnet yderligere. Rapporten kan hentes på www.fkbnet.dk.

Tiltag til styrkelse af havmiljøberedskabet

- Inden for rammerne af forsvarsforliget 2010–2014 er der fastlagt en række tiltag til styrkelse af havmiljøberedskabet – eksempelvis er et marinehjemmeværnsfartøj ombygget, så det kan medtage flydespærringer til forureningsbekæmpelse. Ligeledes vil Fiskeridirektoratets nye fiskerikontrolskib, der er under bygning, blive udstyret med flydespærringer til forureningsbekæmpelse. Marinehjemmeværnet vil således i løbet af 2011 råde over i alt 30 fartøjer, der enten vil kunne medbringe eller håndtere flydespærringer til brug for forureningsbekæmpelse

Udvikling af ammunitionsrydningskapaciteten

- Hærens Operative Kommando har udviklet og opbygget en supplerende ammunitionsrydningskapacitet (rydningsassistenter) til håndtering af visse afhentningsopgaver

(ulovligt fyrværkeri m.v.). Udviklingen er sket i samarbejde med Hjemmeværnskommandoen og til støtte for politiet. Dette tiltag er med til at muliggøre en mere fokuseret indsættelse af øvrige dele af ammunitionsrydningsberedskabet til mere krævende opgaver (håndgranater, bomber m.v.).

Implementering af eftersøgnings- og redningskapacitet til bymæssig bebyggelse (USAR)

- Ved en øvelse i Belgien i maj 2010 blev Beredskabsstyrelsen certificeret af FN inden for tunge og komplicerede eftersøgnings- og redningsopgaver i bymæssig bebyggelse (Urban Search and Rescue, USAR). Det danske hold består af ca. 75 personer, kraftigt redningsudstyr samt afsøgningsmateriel og redningshunde. Frivillige i redningsberedskabet, som er en vigtig ressource for både det kommunale og det statslige redningsberedskab, har været et væsentligt element i forbindelse med opbygningen og certificeringen af holdet.

Den internationale personelpulje og frivillige i redningsberedskabet

- Der er i dag ca. 400 personer tilmeldt den internationale personelpulje (ansat og frivilligt personel, der kan udsendes til internationale beredskabsmissioner). Dette er en stigning på ca. 100 personer sammenlignet med antallet af tilmeldte ved udgangen af 2009. For at udbrede kendskabet til personelpuljen har Beredskabsstyrelsen afholdt en række møder og temadage med ledere og personale i kommuner og Falck i løbet af 2010. Frivillige er en vigtig ressource for det kommunale og det statslige redningsberedskab og bidrager væsentligt til håndtering af små og store hændelser, og regeringen tillægger frivilligt arbejde i alle henseender stor værdi for samfundets sikkerhed og robusthed. Betydningen af frivillige anerkendes også i EU, som har erklæret 2011 for europæisk år for frivillighed.

UDDANNELSE OG ØVELSER

Uddannelse og øvelser bidrager til løbende udvikling og vedligeholdelse af beredskabsaktørernes kompetencer, så beredskabet til stadighed kan matche udfordringerne inden for den enkelte sektor og på tværs af sektorerne. Ikke mindst den tværsektorielle – og også transnationale – koordination og samarbejde trænes gennem øvelser. De beredskabsmæssige uddannelser udvikles tilsvarende, så de til stadighed matcher udfordringerne, jf. eksempelvis styrkelsen af den tværfaglige indsatslededuddannelse og styrkelsen af brandmandsuddannelsen.

Styrkelse af brandmandsuddannelsen i forhold til redningsberedskabets udrykningsstatistik

- Brandmandsuddannelsen er blevet ajourført og justeret i 2010 blandt andet i forhold til redningsberedskabets udrykningsstatistik. Udrykningsstatistikken viser, at frigørelsesopgaver i forbindelse med uheld i trafikken udgør en stigende andel af redningsberedskabets udrykninger. Frigørelse af fastklemte og håndtering af tilskadekomne er således blevet opprioriteret i uddannelsen. En bred kreds af aktører i redningsberedskabet (de kommunale redningsberedskaber, Falck, Beredskabsstyrelsen og forskellige faglige landsklubber) har deltaget i udviklingsarbejdet med styrkelsen af uddannelsen. Som led i implementeringen af den nye uddannelse gennemfører Beredskabsstyrelsen i 2011 ni temadage rundt omkring i landet.

Gratis befolkningsuddannelse i forebyggelse

- På baggrund af én af anbefalingerne fra Arbejdsgruppen om undersøgelse af frivilligområdet tilbydes i 2011 en gratis befolkningsuddannelse med fokus på forebyggelse af ulykker og den enkelte borgers selvhjulpethed. Uddannelsen gennemføres indledningsvist som et pilotprojekt. Uddannelsen administreres af Beredskabsforbundet.

Det centrale øvelsesforum – National øvelsesvejledning og kursus i øvelsesplanlægning

- Der blev i 2008 oprettet et centralt øvelsesforum, som består af Beredskabsstyrelsen, Forsvarskommandoen, Rigspolitiet og Sundhedsstyrelsen. Med henblik på helhed i beredskabet har det centrale øvelsesforum i 2010 haft fokus på samarbejdet med kommuner, civile myndigheder og virksomheder m.fl. Der er gennemført en række kommunale dilemmaøvelser i håndtering af større, ekstraordinære hændelser, der involverer en eller flere kommunale sektorer. Formålet med dilemmaøvelserne har været at understøtte kommunernes krisestyringsevne og samarbejdet med centrale beredskabsmyndigheder som politiet, det statslige redningsberedskab og regionerne. Initiativet har levet op til forventningerne og videreføres derfor fremadrettet.
- Der blev i 2010 udarbejdet en national øvelsesvejledning. Vejledningen er udarbejdet af Beredskabsstyrelsen i tæt samarbejde med de centrale beredskabsmyndigheder politiet, Energinet.dk, Energistyrelsen, Fødevarestyrelsen og Sundhedsstyrelsen. Formålet med vejledningen er at støtte og vejlede i planlægningen, gennemførelsen og evalueringen af øvelsesaktiviteter samt inspirere øvelsesplanlæggere. Den nationale øvelsesvejledning kan downloades fra www.øvelsesforum.dk.
- For at understøtte videndeling og udvikling af øvelsesaktiviteten i beredskabet på lokalt og regionalt niveau er der i 2010 gennemført et nationalt øvelsesseminar med ca. 130 deltagere. Ligeledes er der gennemført et nordisk øvelsesseminar for centrale beredskabsmyndigheder med deltagelse af repræsentanter fra Sverige (Myndigheden for samhällsskydd och beredskap), Norge (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap), Danmark (Beredskabsstyrelsen) m.fl.

Stormflodsøvelse (DanGer FloodEx 2010) i relation til stormflodsberedskabet

- Den 3. november 2010 afholdtes stormflodsøvelse i politikredsen i Syd- og Sønderjylland. Øvelsen havde til formål at øve procedurer, samarbejde og kommunikation i tilfælde af meget alvorlig stormflod. Der var tale om en stabsøvelse med deltagelse af Kystdirektoratet og politikredsens beredskab. Endvidere deltog tyske myndigheder fra Schleswig-Holstein, idet øvelsen også havde til formål at øve det transnationale samarbejde mellem de respektive myndigheder over landegrænsen. Alle beredskaber i politikredsen var repræsenteret i den lokale beredskabsstab, blandt andet Vejdirektoratet. Banedanmark, DSB og Arriva var repræsenteret i beredskabsstabens kommandostation. Øvelsen understregede, at koordination og tværgående samarbejde mellem de danske aktører på tværs af de forskellige sektorer, såvel som mellem de danske og tyske aktører, er essentiel for at være parat til at matche ekstreme stormfloder med potentielle oversvømmelser til følge.

Tunneløvelsen på Storebæltsforbindelsen

- Natten mellem 30 og 31. oktober 2010 gennemførtes i lighed med tidligere år en fuldskalaøvelse i tunnelen på Storebæltsforbindelsen med deltagelse af Sydsjælland og Lolland-Falsters Politi, Banedanmark m.fl. Øvelsen vedrørte brandbekæmpelse efter sammenstød mellem to tog med et stort antal passagerer. Tunneløvelsen havde overordnet betragtet et tilfredsstillende forløb, og indsatskonceptet fungerede efter hensigten. Øvelsen afdækkede nye fokusområder, som vil blive inddraget til en fortsat styrkelse af beredskabet.

Cyber Europe

- Den 4. november 2010 deltog IT- og Telestyrelsen i samarbejde med Forsvarets Efterretningstjeneste på vegne af Danmark og sammen med 22 andre EU-medlemsstater i den første pan-europæiske cyberøvelse, Cyber Europe 2010. Øvelsen, som primært var en kommunikationsøvelse, havde til hovedformål at øve kommunikationen mellem medlemsstaterne i forbindelse med håndtering af et større cyberangreb rettet mod de europæiske stater. Hovedfokus var på hændelser, som fordrer landenes samarbejde på tværs af grænserne for at genetablere stabiliteten i informationsinfrastrukturen og på internettet, samt for at hindre yderligere angreb. Øvelsen gav samtidig IT- og Telestyrelsen anledning til at øve det interne kriseberedskab, herunder den statslige varslingsstjenestes (GovCERT's) håndtering af og procedurer i relation til it-angreb.

EVALUERING, ANALYSE OG VIDENSOPBYGNING

Evaluerings, analyse og vidensopbygning er vigtige elementer i den løbende udvikling af beredskabet. I det følgende gives eksempler på, hvordan viden indsamles, analyseres og formidles, særligt i forbindelse med klimatilpasning og voldsomt vejr – sidstnævnte har blandt andet været medvirkende til et antal større beredskabsrelaterede indsatser i Danmark i 2010, jf. National Sårbarhedsrapport 2010.

Varsling af voldsomt vejr

- DMI har med udgangspunkt i en række situationer med meget kraftigt nedbør særligt i august 2010 arbejdet med at få operationaliseret et såkaldt ensemble-prognosesystem, baseret på den operationelle atmosfæremodel HIRLAM (High Resolution Limited Area Model). Systemet, der består af en serie af prognoser for dagens vejr-situation, kan belyse prognoseusikkerhed. Desuden har det været muligt at udvikle et nedbørsprodukt, som bedre kan vejlede den operative vejrtjeneste ved ekstreme nedbørshændelser, hvor der skal udfærdiges varsler til borgere, kommuner samt til Rigspolitiet og Beredskabsstyrelsen m.fl.

Klimatilpasning

- For at sætte fokus på brugernes behov for viden og værktøjer har Videncenter for Klimatilpasning i samarbejde med Kommunernes Landsforening (KL) i 2010 gennemført en større spørgeskemaundersøgelse i samtlige landets kommuner. Undersøgelsen viste blandt andet, at kommunerne griber klimatilpasningen an på mange forskellige måder, hvilket afspejler kommunernes forskellighed. Kystkommuner og kommuner inde i landet har ikke samme behov. Videncenter for Klimatilpasning gennemfører i

2011 i samarbejde med KL en »Tour de Klimatilpasning«, blandt andet for at medvirke til at øge samarbejdet på tværs af kommunegrænserne, herunder i forhold til beredskabet i forbindelse med kraftige regnskyl.

- Videncenter for Klimatilpasning har ansvar for klimatilpasningsportalen, www.klimatilpasning.dk, som løbende bliver opdateret med ny viden og nye værktøjer, der stilles til rådighed for de primære målgrupper: Kommunerne, borgerne og virksomhederne. Med henblik på at styrke et fælles planlægningsgrundlag blev der i juni 2010 på klimatilpasningsportalen udmeldt ét klimascenarium, det såkaldte A1B-scenarium², som kommunerne nu kan anvende i deres klimatilpasningsplanlægning.
- I oktober 2010 gennemførte Videncentret endvidere i samarbejde med Teknologirådet og Koordineringsenheden for Forskning i Klimatilpasning en større konference om klimatilpasning. Formålet med konferencen var at sætte fokus på klimaforandringerne og diskutere veje til at håndtere de udfordringer, som møder såvel myndigheder som politiske beslutningstagere på forskellige niveauer.

INTERNATIONAL UDVIKLING OG SAMARBEJDE

Med baggrund i de internationale indsatser, der har været i løbet af 2010 og i første halvdel af 2011 på blandt andet Haiti, i Chile, Polen, Pakistan og Japan, er der indhentet en række erfaringer, som også kommer det nationale beredskab til gode – ligesom indsatserne har vist betydningen af det internationale beredskabsamarbejde.

Brandberedskab i FN-hovedkvarteret i Libanon

- Fra august 2010 har Beredskabsstyrelsen varetaget ansvaret for brandberedskabet i FN's hovedkvarter for den fredsbevarende mission i Libanon (UNIFIL). Brandberedskabet har også bidraget til FN's civil-militære enhedsarbejde, da 125 skoleelever fra en lokal skole i marts 2011 på et besøg fik indblik i og demonstration af slukning af brand, førstehjælp m.v.

Formandskab for International Humanitarian Partnership

- Beredskabsstyrelsen varetager i perioden sommeren 2010 til udgangen af 2011 formandskabet for IHP (International Humanitarian Partnership). IHP er et operativt-fagligt samarbejde mellem de ansvarlige myndigheder på beredskabsområdet i Danmark, Sverige, Norge, Finland, Storbritannien, Tyskland, Holland og Estland. Den første store opgave i forbindelse med formandskabet var koordinationen af hjælpearbejdet i Pakistan i forbindelse med de omfattende oversvømmelser i efteråret 2010, hvor IHP udsendte et kommunikationshold og et vandrensningshold og opstillede en lejr for FN og de internationale nødhjælpsorganisationer.
- I forbindelse med indsatsen i Pakistan bidrog Danmark med sundhedsklinikker samt hospitals- og lejrudstyr be-mandtet med personel fra Beredskabsstyrelsen (ansatte, frivillige samt civile eksperter fra sundhedssektoren). Særligt anvendelsen af danske læger med pakistansk baggrund betød, at sprog- og kulturbarrierer blev nedbrudt meget hurtigt. Den danske koordinering og ansættelsen af lokale

² Det danske A1B-scenarium er udarbejdet af DMI på baggrund af FN's klimapanel's A1B-scenarium for perioden 2021-2050. Det danske A1B-scenarium kan danne grundlag for det videre arbejde med Danmarks strategi for klimatilpasning.

læger og sygeplejersker betød, at resultatet af tre måneders drift blev over 150.000 behandlede patienter.

- Som led i den omfattende indsats efter jordskælvet i Haiti drev Beredskabsstyrelsen i samarbejde med IHP i januar til september 2010 en lejr til 300 personer med alle faciliteter (indkvartering, køkken, bad, kontorfaciliteter m.v.). Lejren blev brugt til indkvartering af eksperter, udsendt til Haiti. Lejrens logistik blev drevet af IHP og med hjælp fra fastansatte og frivillige fra Beredskabsstyrelsen, indtil lejren blev overdraget til FN i september 2010.

Japan

- Det voldsomme jordskælv og den efterfølgende tsunami i Japan i marts 2011 forårsagede store skader blandt andet på kernekraftværker i det nordøstlige Japan. Udviklingen på de japanske kernekraftværker blev fra starten fulgt tæt af Beredskabsstyrelsen i samarbejde med Sundhedsstyrelsen v/ Statens Institut for Strålebeskyttelse, Fødevarestyrelsen, Risø DTU, Dansk Dekommissionering og Danmarks Meteorologiske Institut (DMI). Statens Institut for Strålebeskyttelse rådgav således i samarbejde med Beredskabsstyrelsen Udenrigsministeriet i forhold til rejsevejledningen for Japan. Derudover oprettede Beredskabsstyrelsen i perioden 16.-28. marts 2011 en hotline primært for borgere, der netop var hjemvendt fra Japan, eller som havde pårørende i området. Beredskabsstyrelsen havde desuden i en kortere periode udsendt et seks mand stort logistikstøttehold til at assistere de EU-eksperter, der vurderede behovet for europæisk hjælp til Japan. Endelig sendte Beredskabsstyrelsen og Statens Institut for Strålebeskyttelse hver en medarbejder til den danske ambassade i Tokyo for at støtte ambassaden med rådgivning om beredskabsmæssige og strålingsrelaterede forhold.

Nordisk beredskabssamarbejde

- Danmark har et tæt og fortsat voksende samarbejde med de øvrige nordiske lande på beredskabsområdet. De nordiske ministre med ansvar for den overordnede koordinations af beredskabet (i Danmark forsvarsministeren) mødes fast en gang om året som led i det såkaldte Haga-samarbejde for at drøfte udviklingsområder med betydning for redningsberedskabet i Finland, Island, Norge, Sverige og Danmark. Forsvarsminister Gitte Lillelund Bech var i november 2010 vært for det seneste ministermøde i København. Ministrene drøftede blandt andet mulighederne for fælles nordiske flytransporter til katastroferamte områder m.m.
- NORDRED er et samarbejde mellem de nordiske redningstjenester. Både redningsberedskabet og politiet indgår i samarbejdet, hvilket giver samarbejdet en særlig styrke. For yderligere at styrke samarbejdet mellem de nordiske landes redningstjenester til søs blev der i november 2010 afholdt en konference i Bergen.
- Inden for rammerne af det nordiske rigspolitichefsamarbejde foregår der et meget nyttigt samarbejde med henblik på, at de nordiske lande kan støtte hinanden i forbindelse med større hændelser. I november 2010 blev der således afholdt en fællesnordisk øvelse, der blandt andet omhandlede udveksling af operativ assistance mellem landene. I forbindelse med øvelsen blev den nationale operative stab i Danmark oprettet med henblik på at varetage den myndighedsmæssige koordinering i forhold til den danske del af øvelsen.

- Der blev i efteråret 2010 indgået en hensigtserklæring om et væsentligt øget beredskabssamarbejde om den nordiske elsektor. Hensigtserklæringen er indgået mellem de fem nordiske landes energimyndigheder og landenes systemansvarlige virksomheder. I Danmark er det Energistyrelsen, henholdsvis Energinet.dk. Arbejdet omfatter alle dele af beredskabsarbejdet for elsektoren som risiko- og sårbarhedsvurderinger, beredskabsplaner, planer for gensidig bistand til reparation, øvelser og kommunikationsforhold.

Implementering af ARGOS i en række lande på Balkan i regi af sikkerhedssamarbejdet

- Implementeringen af det danske analyse- og beslutningsstøttesystem ARGOS³ til beregning af spredning af nukleare, kemiske og biologiske udslip blev i 2010 afsluttet i Bosnien-Herzegovina og Montenegro. Implementeringen i Makedonien forventes afsluttet i 2011 og i Serbien i 2012. Sideløbende med implementeringen gennemføres uddannelsesaktiviteter i fællesskab mellem de fire lande med henblik på at uddanne en samlet gruppe af eksperter, som landene kan trække på indbyrdes.

Koordinerende læge i udlandet

- Sundhedsstyrelsen har i 2011 indgået kontrakt med Region Hovedstaden om at bistå styrelsen med udsendelse af en koordinerende læge til udlandet i forbindelse med internationale beredskabshændelser under den internationale operative stab (IOS), jf. afsnittet om »koordination«.

CBRN-OMRÅDET (KEMISK, BIOLOGISK, RADIOLOGISK OG NUKLEART BEREDSKAB)

Hændelser med kemiske (C), biologiske (B), radiologiske (R) og nukleare (N) stoffer kræver særlige modforholdsregler, som er specifikke for netop denne type stoffer. Derfor har regeringen i sin politik sat fokus på at udbygge og videreudvikle beredskabet mod CBRN-hændelser.

Det fælles civil-militære CBRN-Institut og CBRN-koordinationsudvalget

- I 2010 etableredes CBRN-koordinationsudvalget som følge af oprettelsen i ultimo 2009 af det fælles civil-militære CBRN-Institut. I udvalget deltager politiet, redningsberedskabet, sundhedsberedskabet, ekspertberedskaberne inden for CBRN-området, de to efterretningstjenester, forsvaret samt en række yderligere myndigheder. CBRN-koordinationsudvalget vil løbende følge udviklingen og samarbejdet på CBRN-området samt forestå samlede anbefalinger på dette område. Udvalget følger for tiden de danske myndigheders implementering af EU's handlingsplan for CBRN-sikkerhed, som vil være under implementering i Danmark frem mod 2015.
- CBRN-Instituttet koordinerer den danske implementering af førnævnte handlingsplan og har i den forbindelse i 2010 udarbejdet en dansk handlingsplan for CBRN-sikkerhed. CBRN-instituttet var sammen med forsvarets CBRN-Videncenter i marts 2011 vært for et seminar, hvor en bred vifte af danske myndigheder over to dage drøftede en række udfordringer for ekspertberedskaberne, herunder rensning efter et kemisk terrorangreb m.v.

³ ARGOS: Accident Reporting and Guiding Operational System.

Nukleart beredskab i Grønland

- Som led i implementeringen af aftale om redningsberedskabet efter 2006 opsatte Beredskabsstyrelsen i slutningen af februar 2011 tre målestationer på den grønlandske vestkyst. Målestationerne kan måle og identificere radioaktive stoffer.

Videreførelse af HAZMAT-enhederne⁴

- Beredskabsstyrelsen har i 2010 styrket det danske ekspertberedskabs evne til at foretage en hurtig identifikation af ukendte kemiske og radiologiske stoffer ved blandt andet at gøre de to mobile enheder (såkaldte HazMat-hold) permanente. Enhederne blev oprindeligt opbygget midlertidigt i forbindelse med FN's klimakonference COP15 i København i december 2009. Enhederne har siden etableringen været indsat 25 gange til en række forskellige opgaver. Blandt andet var et HazMat-hold tilkaldt i forbindelse med fund af en sennepsgasbombe på kajen i Thyborøn i marts 2011.

⁴ HazMat: Hazardous Materials.

Øvelser for afprøvning af beredskabet på CBRN-området

- I efteråret 2010 deltog Beredskabsstyrelsen i en øvelse afholdt af OPCW (Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons) i Tunis. De deltagende lande øvede levering af international assistance i forbindelse med brug af eller trussel om brug af kemiske våben. Øvelsen gav det fem mand store hold god erfaring i internationalt samarbejde på det operative niveau, og der blev etableret mange faglige kontakter til gavn for det forebyggende arbejde såvel som for konkrete indsatser.
- Det kan afslutningsvist nævnes, at Rigspolitiet og Beredskabsstyrelsen i samarbejde med de forskellige ekspertberedskaber har taget initiativ til at gennemføre øvelser, der vedrører kemiske, biologiske, radiologiske, nukleare og eksplosive stoffer. Øvelserne anvendes i praksis til at afprøve de indsatstaktiske retningslinjer og samarbejdsprincipper ved hændelser med sådanne stoffer.

Hermed slutter redegørelsen.
